

Catalanisme de saló

Amb els recents lligams econòmics, les classes dirigents de Catalunya del Nord tornen a valorar una cultura catalana marginada durant segles.

El canvi tàctic d'imatge que experimenten, aquests últims anys, a la Catalunya Nord els mitjans associatius i institucionals en relació amb la promoció cultural catalana i la quantitat d'actes organitzats amb motius d'aquest darrer Sant Jordi contrasten amb la situació que es coneixia en aquestes comarques fa només uns deu anys. L'evolució de la recuperació cultural al Nord no és, però, un camí de roses perquè la dualitat pròpia d'aquesta zona podria desembocar en un fenomen de repul-

J. Serrats, director general de promoció cultural, J. Carbonell, president d'Omnium Cultural Catalunya Nord. Sra. de Sabaté. RAYMOND ROIG

Així, la Nit Literària de Sant Jordi, organitzada per Omnium Cultural Catalunya Nord, va aplegar unes tres-centes persones en el marc prestigiós de la capella de Sant Domènec de Perpinyà. Durant aquest sopar mundà amb candeles i menú selecte, es van lliurar una desena de premis dotats per associacions, institucions, i, un fet nou, per bancs i empreses privades de diversos àmbits. Poc més tard, amb tota l'oficialitat i el protocol de rigor, el dimarts 23, dia de sant Jordi, Pere Becque, regidor d'A-

Jurat del Premi Vila de Perpinyà "Modest Sabaté": J. Tocabens, R.L. Portet, D. Serra, M. Not, A. Marces, P. Becque, A. Vicens, B. Nicolau, Sra. de Sabaté, S. Saqués. Sra. de Sabaté envoltada pels guanyadors del Premi. RAYMOND

sió en els sectors més francòfils que, amb l'escomesa catalana, senten ja la necessitat de buscar suport parisenc per promoure manifestacions artístiques o literàries franceses. Així doncs, és indubtable que, després del renaixement capitalitzat els anys setanta pels hereus del maig del 68, la cultura catalana ha bescanviat avui els pantalons texans per l'esmòquing i el corbatí i ha penetrat a poc a poc, en els salons daurats dels cercles més influents de la societat nord-catalana.

A. Renyè, màxim guardonat de la Nit de Sant Jordi, P. Gifreu, escriptor, i B. Ballester, periodista. RAYMOND

fers Catalans, atorgava en nom de Pau Alduy, senador i alcalde de la ciutat, el Premi Vila de Perpinyà Modest Sabaté a la mallorquina Antònia Vicens per la seva novel·la *Finestra amb flors* i a la perpinyanesa Dolors Serra pel seu assaig *Bibliografia nord-catalana*.

Tot i que aquests dos actes van ser els més lluïts d'aquest Sant Jordi al Nord, no van ser els únics, perquè durant quinze dies les manifestacions organitzades a Perpinyà han estat força diverses, com

D'esquerra a dreta: M. Sáez, alcalde de Port-Bou, S. Marty, alcalde de Cervera (ciutat guanyadora del Premi Catalunya Nord de civisme). A la dreta, vista de la taula dels oficials durant la Nit de Sant Jordi. A la RAYMOND ROIG

també a pobles com Ceret (Vallespir), Pollestres o Cànoes (el Rosselló). El Centre de Documentació i d'Animació de la Cultura Catalana (CEDACC) de l'Ajuntament de Perpinyà, per exemple, exposa fins a l'11 de maig una sèrie de gravats de Manuel Boix (1978-1983) sobre *Tirant lo Blanc*, que té el suport de la Generalitat valenciana, la primera col·laboració oficial entre la Catalunya Nord i el País Valencià. El dia 20, també amb motiu dels 500 anys de la publicació de l'obra de Joanot Martorell, Miquela Valls, professora de literatura a la Universitat de Perpinyà, va oferir una conferència sobre l'heroic cavaller al Centre Cultural Català. La creació literària actual no va faltar tampoc a la cita, amb la presentació, a la Llibreria catalana, del llibre *L'ànima d'un poble*, de Miquel Perpinyà; de l'assaig *Josep Sebastià Pons*, d'August Bover i Font; i de l'últim recull de poemes de Joan Tocabens, *Cosmos i Caos*. En el marc noucentista de la Llibreria Cost-Torcatis, la més important de la ciutat, Jordi Carbonell firmava també *El meu destret blanc*. Per fi, el dia 27, l'editorial nord-catalana Llibres del Trabucaire presentava les seves dues darreres publicacions: *Atac del virus*, de Jaume Queralt, i *La Minvada*, el primer recull

poètic del pintor Roger-Cosme Esteve.

LA RECUPERACIÓ

A un observador del sud de l'Albera potser no li hauria semblat espectacular, però aquí no recorda ningú haver vist tantes roses distribuïdes per Sant Jordi. Efectivament, ara estem lluny d'aquella austera parada de llibres que improvisà el Grup Cultural de Joventut Catalana, quinze anys enrere, quan intentava tornar a introduir a Catalunya Nord la festa de Sant Jordi. Després del trencament que representà la segona guerra mundial, als anys cinquanta, s'inicien actes de restauració de les tradicions històriques i culturals, com la processó de la sanc o els focs de sant Joan. Eren, però, encara iniciatives de caire privat. La falta de suport institucional en la promoció i defensa del patrimoni cultural català, a tots els nivells, ha provocat el desenvolupament de tota una bullícia associativa, rica i activa, durant aquests últims trenta anys.

Ara, després d'aquella etapa de cultura catalana marginalitzada i cínicament assimilada al discurs esquerranista, els anys vuitanta han estat els de la transició, amb l'aparició de la iniciativa institucional fins aleshores només de conveniència. El restabliment de la Generalitat de Catalunya d'una

banda, i l'elecció d'un president liberal com Jordi Pujol, de l'altra, ha fet descobrir als polítics locals (de dreta) un catalanisme *assumible* que no havien imaginat. La política en aquest camp, desenvolupada sobretot pel Consell Regional del Llenguadoc-Rosselló —amb seu a Montpeller—, i per l'Ajuntament de Perpinyà, participa ara en un cert recobriment del català com a llengua de cultura, tot i no haver estat mai reconegut com a idioma propi i oficial dels catalans del Nord.

Tanmateix, paral·lelament a aquesta revifalla de la nostra cultura, també es nota la reacció dels sectors més afrancesats que institucionalitzen per primera vegada la promoció de la literatura en llengua francesa a Perpinyà. Així naix el 1982 el Centre Mediterrani de Litterature, que concedeix cada any el premi Méditerranée a una obra escrita en francès i invita escriptors francesos a fer conferències a la capital rossellonesa. Dotat amb 50.000 francs (dues vegades més que el premi Vila de Perpinyà Modest Sabaté, que s'atribueix cada dos anys a una obra en català), aquest guardó té colossals ajudes de totes les institucions polítiques i econòmiques de la Catalunya Nord.

Mentrestant, les visites de l'escriptor del mes i les activitats que el CEDACC ofereix al

públic durant tot l'any no consten en els programes oficials que l'ajuntament distribueix als veïns, com si la cultura catalana i els seus actors fossin una mena d'obscuritat difícil encara d'assumir públicament.

Les eleccions municipals del 1989 i l'arribada de l'advocat de negocis Pere Becque a l'ajuntament per tractar els *afers catalans* representen, tanmateix, un canvi radical en l'aproximació al fet català, que ha adquirit més relleu amb la creació de l'Euroregió que configuren Catalunya i les dues regions franceses Migdia-Pirineus i Llenguadoc-Rosselló. En aquesta nova partida d'escacs, el català i les relacions entre Catalunya Nord i la resta dels Països Catalans són peces que guanyen, com més va més, un paper més important. La classe política de la Catalunya del Nord s'hi haurà de determinar definitivament un dia o l'altre. Amb la indecisió, s'albiren ara divisions que, segons com, podrien dur a una situació a la valenciana: els uns a favor de les relacions pancatalanes, passant per la revalorització de la nostra cultura, i els altres a favor de les clàssiques relacions *franco-espanyoles*, defensors d'un *status quo* en què el folklore ja és prou separatista.

Univers Bertrana i Pere Codonyan